

Wat zijn verwijzers

Verwijzers zijn communicatiemiddelen zoals bijvoorbeeld woorden, foto's, pictogrammen en voorwerpen. Ze verwijzen naar een situatie, zonder dat je jezelf al in deze situatie bevindt. Concrete verwijzers zijn voorwerpen die verwijzen naar zo'n situatie.

Herkenbaarheid

Vaak hebben de voorwerpen veel kenmerken van de situatie waarnaar ze verwijzen. Hierdoor is de link tussen verwijzer en situatie gemakkelijker te begrijpen. Denk hierbij bijvoorbeeld aan een beker die wil zeggen dat we aan tafel gaan drinken.

Je kunt kiezen voor voorwerpen op ware grootte of verkleinde voorwerpen.

De kleur van het voorwerp kan bepalend zijn voor de herkenning. Kies bijvoorbeeld niet voor een rood speelgoedautootje als verwijzer wanneer de familie met een blauwe auto rijdt

Als de vorm van het voorwerp niet verwijst naar de situatie, is het voor de gebruiker moeilijker om de verwijzende functie te begrijpen of aan te leren. Herkennen van het voorwerp is nodig voor je start met concrete voorwerpen.

Communiceren moet je leren

Ook in het geval van concrete verwijzers, moet aangeleerd worden welke betekenis schuilgaat achter de verschillende voorwerpen. Gebruik de voorwerpen daarom steeds consequent en op dezelfde manier.

Wanneer een voorwerp regelmatig gebruikt wordt als verwijzer is er meer kans op het leren begrijpen van het verband tussen beide.

Wanneer je een nieuw voorwerp en een nieuwe situatie wilt introduceren, kun je best de afstand tussen het geven van het voorwerp en de situatie klein houden. Geef bijvoorbeeld het wc-rolletje als verwijzer voor naar toilet gaan in de badkamer. Vergroot stapsgewijs de afstand tot de verwijzende functie duidelijk is en het wc-rolletje betekent "ik moet naar de badkamer naar het toilet gaan".

Het aanbieden en gebruiken van verwijzers dient zoveel mogelijk steeds op eenzelfde manier te gebeuren, volgens een klein en duidelijk scenario. Dit verhoogt de herkenbaarheid.

Inpuzzelen

Soms is een voorwerp op zich niet voldoende. Een voorwerp op zich geeft geen feedback. Je weet dus niet of je naar de juiste kamer of plaats gaat, tenzij iemand je het zegt. Wil je dat het voorwerp zelf die feedback kan geven, kies dan voor inpuzzelen.

In het geval van de tafelsituatie en de beker kun je bijvoorbeeld een tweede identieke beker aan de tafel bevestigen. De beker als verwijzer, past mooi in de andere beker. Zo weet je dat je op de juiste plaats bent.

Heb je geen 2 voorwerpen die in elkaar passen, dan kun je dit ook zelf maken. Zaag een willekeurige vorm uit een plankje hout en bevestig daarop het voorwerp.

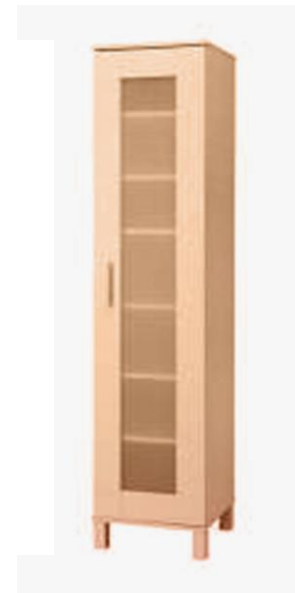
Je kunt een eenvoudige vorm of juist heel grillige vorm uitzagen naargelang het puzzelvermogen van de cliënt.

Structuur aanbieden met concrete verwijzers

Als je iemand wil helpen met het verduidelijken van een dagdeel of het verloop van iets, dan kan dit ook met concrete verwijzers.

Voorzie enkele enkele schabben of schuifjes onder elkaar. Dit kan bijvoorbeeld door een kast zoals op de foto hiernaast te voorzien. Je kunt de verwijzers er in volgorde inleggen. Je kunt aanleren dat de voorwerpen er in volgorde uitgehaald moeten worden.

Bijvoorbeeld bovenaan ligt een blok. Deze betekent dat ik naar het ergolokaal moet gaan voor mijn motorische training. Bij ergotherapie oefen ik namelijk vaak met blokken. Wanneer deze activiteit gedaan is, ga ik terug naar mijn kast en neem het volgende voorwerp. De beker is het tweede voorwerp, ik weet nu dat ik moet gaan drinken. Na het drinken pak ik het derde voorwerp, een wc-rolletje. Ik ga naar het toilet. Zo ga ik door tot de kast leeg is.

Als je met dit systeem werkt, zorg dan dat er een mand of doos is waar de voorwerpen na de activiteit ingestoken kunnen worden. De doos kan zowel bij de activiteit zelf staan als naast de kast met voorwerpen.

Modem

Doornstraat 331, B-2610 Wilrijk
Tel.: 03 820 63 50
Fax: 03 828 69 64
E-mail: modem@vzwkinsbergen.be

Bezoek onze website: <http://www.modemadvies.be>
Schrijf je in voor de nieuwsbrief: modem@vzwkinsbergen.be
Volg ons op Facebook: <http://www.facebook.com/modemvzw>

Meer weten?

Wil je meer weten over concrete verwijzers? Bekijk dan zeker de DVD 'Met andere woorden'.

[Klik op deze link voor meer info over deze DVD.](#)

Nog een bijzonder interessante bron van informatie over concrete verwijzers en ondersteunde communicatie, is het boek Totale communicatie (ISBN 90-352-2750-6).

[Klik op deze link om te zien waar je het boek kan bestellen.](#)

Je kunt ook contact opnemen met [Modem](#) voor meer informatie en ondersteuning bij het gebruik van verwijzers.

Modem

Doornstraat 331, B-2610 Wilrijk
Tel.: 03 820 63 50
Fax: 03 828 69 64
E-mail: modem@vzwkinsbergen.be

Bezoek onze website: <http://www.modemadvies.be>
Schrijf je in voor de nieuwsbrief: modem@vzwkinsbergen.be
Volg ons op Facebook: <http://www.facebook.com/modemvzw>